

La televisió i la ràdio de la Generalitat

Per Vicenç Navarro

Seria impensable que en una societat democràtica els serveis públics estiguessin dirigits i gestionats pels professionals que treballen en tals serveis. No cal dir que professionals, com metges i infermeres en el cas de la Sanitat Pública, o mestres en el cas de les escoles públiques, han de ser consultats en moltes de les decisions preses per les autoritats públiques, però és un principi bàsic en qualsevol democràcia, que són els ciutadans (que paguen amb els seus impostos tals serveis) els quals, a través dels seus representants, han de dirigir tals serveis, establint les seves prioritats i la seva orientació. Aquest principi és qüestionat freqüentment per molts periodistes dels mitjans públics d'informació de la Generalitat de Catalunya que, sota l'argument d'independència informativa, desitgen tenir plena autonomia, establint ells mateixos els criteris, els espais, els continguts i fins i tot els nomenaments de tals empreses públiques. Es defensa així un corporativisme que no s'acceptaria en cap altre servei públic, i això es justifica sobre la base d'una independència professional que suposadament garanteix una neutralitat i objectivitat en la informació que assumeixen existeix en tals mitjans.

En aquest argument es confon, no obstant això, professionalisme amb objectivitat. Creure's que tal professionalitat garanteix la seva objectivitat i neutralitat és fàcilment demostrable que no es correspon amb la realitat. Un periodista pot ser molt bon professional i tenir –com tot ser humà té– els seus propis valors (valors de classe, raça, gènere, nació, religió, ideologia política) que reproduïx, conscient o inconscientment, en la seva labor periodística. Aquests biaixos apareixen clarament en els mitjans públics d'informació (que són també de persuasió) de la Generalitat de Catalunya, en la qual la gran majoria de professionals van ser nomenats pel govern nacionalista conservador

anterior, i que tenen una orientació nacionalista conservadora evident. L'últim exemple de tal biaix ideològic és l'intent groller de presentar al President Montilla com un agent de Zapatero en el programa La Nit al Dia, apareixent la silueta d'aquest últim en el rerefons de l'entrevista feta al primer. S'insinuava amb això el suposat sucursalisme del Primer Secretari del PSC dependent del Primer Secretari del PSOE. És d'agrair que un dirigent socialista protestés de tal comportament. Tal protesta va mobilitzar a veus de la Corporació o pròximes a ella, com la del Sr. Toni Bassas, que van acusar d'intervencionisme polític tal protesta. I com era d'esperar, cap dels seus tertulians va qüestionar la denúncia del Sr. Bassas, mostrant una vegada més la limitada diversitat dels seus tertulians. És un indicador més de la seva escassa cultura democràtica que els mitjans no accepten cap crítica, marginant aquells que s'atreveixen a qüestionar-los. En cap dels països en els quals he viscut durant el meu llarg exili, he vist tan poca diversitat ideològica com en els mitjans públics d'informació de la Generalitat. Hi han excepcions, però són molt poques. És vergonyós que s'hagin fet pressions perquè la veu socialista que va denunciar aquella grolleria mediàtica retractés la seva crítica.

Voldria aclarir que no qüestiono que el govern conservador anterior utilitzés als mitjans públics d'informació per a promoure la seva visió a Catalunya. La meua crítica és que va abusar en aquesta obstinació, negant a altres sensibilitats polítiques l'espai mediàtic que els corresponia. Per aquest mateix motiu l'actual govern d'esquerres tenia tot el dret a nomenar persones d'esquerra que afavorissin el canvi i permetessin que es promogués sense exclusions la visió majoritària existent a Catalunya.

Això no ha estat així. En realitat la Llei del Consell Audiovisual va obstaculitzar que això ocorregués. A l'establir que els nomenaments dels membres directius haurien de ser dos tercers parts del Consell es va donar un poder de veto als nacionalistes conservadors, forçant que les persones nomenades hagin de ser consensuades, exclouent ja, d'entrada, qualsevol persona de clara orientació d'esquerres. El nomenat professionalisme ha vençut, nomenant ni més ni menys que la directiva d'aquell programa com la nova directora de TV3. No hi ha dubte que tal periodista és una gran professional, amb biaix, no obstant

això, nacionalista pròxim al govern que va controlar tals mitjans per trenta anys. El seu declarat compromís amb la llibertat en els mitjans queda qüestionat pel seu silenci ensordidor enfront de la seva instrumentalització pels governs nacionalistes conservadors. El programa La Nit al Dia mai va presentar, per exemple, la col·laboració de l'Església amb la repressió dels Mestres de la República durant la dictadura o l'enorme poder de La Caixa en la societat catalana, o el fet que a Catalunya un burgès vivia deu anys més que un treballador no qualificat amb més de cinc anys a l'atur. El tema que ofegava tots els altres, era el tema identitari des d'una perspectiva a més a més conservadora. Mai aquell o altres programes es van atrevir a qüestionar ni els poders fàctics ni el nacionalisme conservador que els defensava.

Un altre indicador del poder conservador-liberal dels aparells de tals mitjans es el criteri explícit que s'ha fet d'avaluar els programes segons la seva audiència, abandonant la vocació de servei públic. La BBC no és la televisió més vista a Gran Bretanya. Però és la qual serveix millor al públic per les anàlisis i espais d'interès col·lectiu, que apareixen rarament en tals mitjans de Catalunya i quan ocorre, té lloc en avançades hores de la nit, quan la majoria de la població treballadora ja està dormint. Alguns dels millors programes de TV3, com Millenium, apareixen a les 12 de la nit i programes que tenien clara vocació de servei públic, com el d'Àngels Barceló, es varen cancel·lar per no ser suficientment rentables. Em temo que aquest criteri continuarà.

I molt em temo que continuaran també les tertúlies de tertulians totòlegs (que entenen de tot), en lloc de reflexions en temes i àrees concretes assegurant una diversitat ideològica que encara no existeix en tals mitjans. L'ultradreta econòmica (economistes ultraliberals que volen privatitzar-ho tot, incloent la Seguretat Social, com va fer el General Pinochet a Xile) apareixen amb gran freqüència, mentre que economistes que volen nacionalitzar-ho tot, inclòs el barber de la cantonada, no apareixen mai. No es cert, com portaveus d'aquests mitjans han dit, que existeixen mecanismes objectius d'avaluació de la diversitat ideològica d'aquests mitjans. Els criteris que actualment s'utilitzen no medeixen això. Comptar només els espais sense analitzar els continguts dels espais i l'ordre en que apareixen no té molt valor.

Per últim, soc conscient que aquesta crítica no tindrà cap impacte. Es un indicador molt preocupant que cap autor en cap mitjà hagi escrit cap crítica envers el nou equip de direcció d'aquests mitjans. La uniformitat i el consens es, en sí, un indicador més del gran poder d'aquests mitjans. Però crec que per mera dignitat, s'ha de dir que això no es allò per lo qual molts varem lluitar tant. I ni el Parlament ni el Govern ho han fet bé parant la seva vocació reformadora a les portes de TV3 i Catalunya Ràdio, temorosos del seu poder.